

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University Journal of Faculty of
Education

2024, 24(3), 1813 –1837. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1435465>

Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

The United Nations 2030 Sustainable Development Goals in Türkiye the Social Studies Curriculum

İlker DERE¹ , Emine DEMİRCİ DÖLEK²

Geliş Tarihi (Received): 12.02.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 03.07.2024

Yayın Tarihi (Published): 15.09.2024

Öz: Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma amaçları, dünya üzerinde yoksulluğu önlemek, dünyayı korumak, bireylerin barış ve refah içerisinde yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak için tüm insanların yaşamını ilgilendiren toplamda 17 ana ve bunlara bağlı alt amaçların bulunduğu evrensel bir çağrıdır. Öğrencileri çevre ve topluma karşı duyarlı, sorumluluklarını yerine getiren ve temel vatandaşlık becerilerine sahip bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler, sürdürülebilir kalkınma amaçları ile doğrudan ilişkilidir. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretim programını Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma amaçları açısından değerlendirmektir. Doküman analizi yöntemiyle yapılan değerlendirmede 2018 sosyal bilgiler öğretim programı'nın yetkinlikleri, becerileri, değerleri ve kazanımları ile Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma amaçları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yapılan inceleme sonuçlarına göre; sosyal bilgiler öğretim programında en çok "insana yakışır iş ve ekonomik büyüme", "barış, adalet ve güçlü kurumlar" ve "amaçlar için ortaklıklar" adlı amaçlara yer verildiği görülmüştür. Bunun yanında "yetkinler" bölümünde en çok "nitelikli eğitim"e, beceriler bölümünde en çok "insana yakışır iş ve ekonomik büyüme", "sanayi, yenilikçilik ve altyapı", "nitelikli eğitim" ve "amaçlar için ortaklıklar", değerler bölümünde ise "barış, adalet ve güçlü kurumlar" adlı amaçlara değinildiği tespit edilmiştir. Ayrıca amaçlar en çok "üretim, dağıtım ve tüketim" öğrenme alanıyla ve 5. sınıf kazanımlarıyla ilişkilendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA), Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Yetkinlik, Beceri, Değer.

&

Abstract: The United Nations 2030 sustainable development goals are a universal call to action to end poverty, protect the planet, and ensure that individuals live in peace and prosperity, with 17 main goals and sub-goals that concern the lives of all people. The social studies course aims to raise students' sensitivity to the environment and society, fulfill their responsibilities, and have basic citizenship skills directly related to sustainable development goals. This study aims to evaluate the social studies curriculum regarding the United Nations 2030 sustainable development goals. The study employed document analysis to compare the competencies, skills, values, and learning outcomes outlined in Turkey's 2018 Social Studies Curriculum with the United Nations' Sustainable Development Goals for 2030. The analysis revealed that the social studies curriculum mostly included the goals of "decent work and economic growth," "peace, justice, and strong institutions," and "partnerships for the goals." Besides, it was found that the competencies in the curriculum were mostly related to the "quality education" goal, skills were mostly associated with the goals of "decent work and economic growth," "industry, innovation, and infrastructure," "quality education," and "partnerships for the goals," and values were mostly related to the "peace, justice, and strong institutions" goal. In addition, it was determined that the goals were mostly associated with the "production, distribution, and consumption" learning area and 5th-grade learning outcomes. On the other hand, some competencies, skills, values, history topics, and subjects about Türkiye were not found to be related to the sustainable development goals. Based on the findings, the UN's sustainable development goals can be recommended to be included in the 2018 Türkiye social studies curriculum.

Keywords: UN 2030 Sustainable Development Goals (SDG), Türkiye Social Studies Curriculum, Competence, Skill, Value.

Atıf/Cite as: Dere, İ. ve Demirci-Dölek, E. (2024). Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma amaçları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 1813.-1837. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1435465>.

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/aibuefd>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

* Bu çalışmanın bir bölümü, 20-22 Aralık 2021 tarihlerinde Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleşen 9. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Sorumlu Yazar: Doç. Dr. İlker DERE, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Tarih Bölümü, ilkerdere@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0993-7812

² Arş. Gör. Emine DEMİRCİ DÖLEK, Aksaray Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, eminedemirci@aksaray.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4818-0621

1. GİRİŞ

Yüzyıllardır biriken sorunlar, günümüzde önlenemez seviyelere ulaşmıştır. Özellikle sanayi devriminden sonra nüfus artışı, çarpık kentleşme, bitki örtüsü ve biyoçeşitlilikte meydana gelen değişimler, sıcaklık artışı, iklim değişikliği, ozon tabakasının incelmeye başlaması, buzulların erimesi, okyanusların asitlenmesi, bilinçsiz tüketim, yoksulluk, eşitsizlik, işsizlik ve niteliksiz eğitim gibi toplumsal, çevresel ve ekonomik açıdan birçok problem yaşanmaktadır (Baykal & Baykal, 2008, s. 2; Korkmaz, 2020, s. 112; Rockström vd., 2009, s. 472). Bu küresel sorunların gittikçe karmaşıklaşması, ülkelerin birlikte hareket etmesi ve çözüm aramasını gerektirmiştir. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından 1987 yılında "Ortak Geleceğimiz" başlıklı yayınlanan "Brundtland Raporu"nda küresel boyuta ulaşan çevre problemlerinin dünyadaki yoksulluktan ve sürdürülemez üretim-tüketim anlayışından kaynaklandığı bildirilmiştir (Brundtland, 1987). Benzer şekilde günümüzde de çevre problemlerinin kaynağını yoksulluk (Singh & Singh, 2017, s. 16) ve insanların sürdürülemez üretim-tüketim anlayışları oluşturmaktadır. Bu durum; kıtlık ve kirlilik gibi çevre problemlerine neden olmaktadır (Dunlap & Jorgenson, 2012, s. 2). Mevcut problemlerin çözümü, kaynakların sürekliliğinin sağlanması, insanların refaha ulaşması ve çevrenin korunması konularında "sürdürülebilirlik" kavramı ön plana çıkmaktadır (Göcen & Şahin, 2021; 1360; Korkmaz, 2020, s. 112).

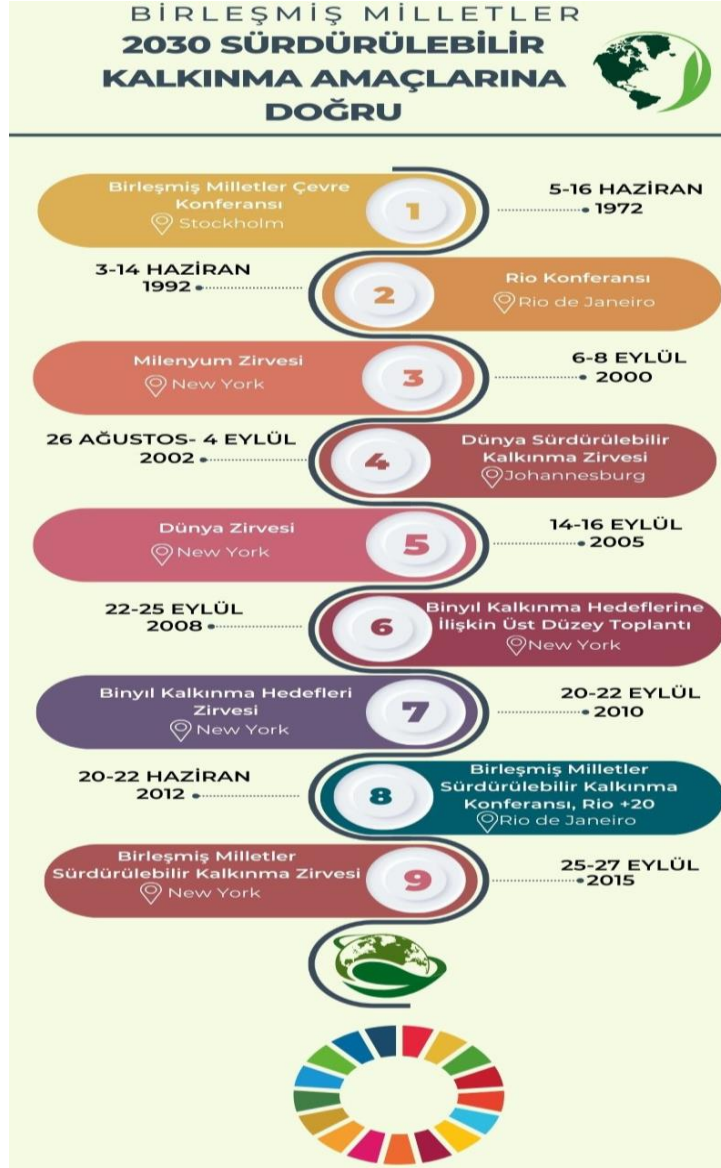
Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma

21. yüzyıldaki toplumsal, çevresel ve ekonomik problemler, devletleri sürdürülebilirlik kavramını gündemine almaya ve küresel alanda ortak bir politika takip etmeye zorlamıştır (Korkmaz, 2020, s. 111). Sürdürülebilirlik; doğaya ve çevreye karşı duyarlı, sosyal adalet odaklı, yeryüzünde bulunan tüm canlıların eşitliğini savunmayı temsil eden disiplinler arası bir kavramdır (Barak & Avcı, 2022, s. 108-109). Sürdürülebilirlik, yalnızca bugünde yaşayanlarla ilgili değil, gelecek kuşaklara bırakılacak dünya mirasını nasıl yönettiğimizle de ilgilidir (Roosa, 2010, s. 417).

Sürdürülebilirliğin ekonomik, sosyal ve çevresel üç boyutu bulunmaktadır. Ekonomik sürdürülebilirlik; mal ve hizmetlerin daimî üretimi, devlet yönetimi ve dış borç seviyelerinin sürdürülebilirliği, tarım veya endüstrideki üretime zarar verici dengesizlikleri önlemeyi içerir (Harris, 2000, s. 5-6). Sosyal sürdürülebilirlik; dağıtım, cinsiyet, temel hizmetlere erişim ve nesiller arası eşitliği, sosyal hizmetlerin yeterliğini, siyasi hesap verilebilirliği, siyasi faaliyetlere katılımı, toplulukların güçlü yönlerinin ve ihtiyaçlarının belirlenmesi için gerekli mekanizmaları kapsar (Harris, 2000, s. 6; McKenzie, 2004, s. 12). Çevresel sürdürülebilirlik ise yenilenebilir ve yenilenemez kaynakların aşırı kullanımından kaçınmayı ve yenilenemeyen kaynakları yalnızca yeterli ikame yatırımlar yapıldığı ölçüde tüketmeyi ifade eder (Harris, 2000, s. 5-6). Sürdürülebilirlikle doğrudan bağlantılı olan bir diğer kavram, sürdürülebilir kalkınmadır. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından yayınlanan Brundtland Raporu'nda sürdürülebilir kalkınma, "günümüzdeki ihtiyaçların gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama kapasitesine zarar vermeden giderilmesini sağlayan kalkınma" olarak tanımlanmıştır (Brundtland, 1987). Birleşmiş Milletlerde (BM) düzenlenen zirve ve konferanslara ülke temsilcileri tarafından atılan imzalar, sürdürülebilir kalkınma konusunda bağlayıcıdır (Göcen & Şahin, 2021, s. 1360).

Birleşmiş Milletler Tarafından Düzenlenen Zirve ve Konferanslar

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SKA) giden yolda BM tarafından uluslararası alanda ülkelerin ve ülke temsilcilerinin katılımları ile pek çok toplantı yapılmış, zirve ve konferanslar düzenlenmiştir. Tüm bunlar sürdürülebilir kalkınma politikalarının küreselleşmesinde önemli rol oynamıştır. BM tarafından düzenlenen zirve ve konferanslara, Dere ve Demirci-Dölek tarafından hazırlanan İnfografik 1'de yer verilmiştir:

İnfografik 1. BM tarafından düzenlenen zirve ve konferanslar

BM 2030 SKA'lara giden yolda düzenlenen konferanslardan biri "BM Çevre Konferansı"dır. Dünyadaki çevre sorunlarının ele alındığı konferans sonucu BM Çevre Programı (UNEP) oluşturulmuştur (United Nations [UN], 1973, s. 31). Bir diğer konferans olan "Rio Konferansı" sonucu yayınlanan "Rio Deklarasyonu"nda, çevresel hak, politikalar ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için devlet sorumluluklarını içeren 27 temel prensip belirlenmiştir (UN, 1993, s. 3-8). "Milenyum Zirvesi" sonucu ilan edilen "Binyıl Deklarasyonu"nda açlık ve yoksullukla mücadele, eğitimde fırsat eşitliği, cinsiyet eşitliği, anne ve çocuk ölüm oranlarının azaltılması kararları alınmıştır (UN, 2000, s. 1-9). Düzenlenen bir diğer zirve, "Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi"dir. Amacı, bireylerin temiz su, sağlık, barınma gibi temel ihtiyaçlara erişimini arttırmak (UN, 2002a, s. 1-3) olan zirvede, eğitim sürdürülebilir kalkınmanın vazgeçilmez unsuru olarak belirlenmiş ve 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren başlayan 10 yıllık süre "Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim On Yılı" olarak ilan edilmiştir (UN, 2002b). Kararın ilanından sonra eğitimde sürdürülebilirlik çeşitli ülkelerin örgün ve yaygın eğitim programlarında yer edinmiştir (Öztürk, 2017, s. 2).

“Dünya Zirvesi”nde 2015 yılına kadar dünyanın daha barışçıl, refah içerisinde ve demokratik olması için “kalkınma, barış ve toplum güvenliği, insan hakları ve hukukun üstünlüğü, BM’nin güçlendirilmesi” olmak üzere dört temel alana dair somut önlemler alınacağı belirtilmiştir (UN, 2005, s. 1-3). Zirve sonrası gerçekleştirilen “Binyıl Kalkınma Hedeflerine İlişkin Üst Düzey Toplantı”nın amacı, hedeflere ulaşmak için küresel alandaki ilerlemeyi, eksiklikleri ve hedefin gerçekleşmesine yönelik somut eylemleri belirlemektir (UN, 2008, s. 2). Toplantı sonrası düzenlenen “Binyıl Kalkınma Hedefleri Zirvesi”nde ise kalkınma hedeflerine ulaşmak için yapılması gerekenlerin eksik kaldığı belirtilmiş, bu eksikliğin giderilmesi için iş birliği ve ilerlemeyi hızlandırma kararları alınmıştır (UN, 2010). SKA’lara giden yolda düzenlenen ve “Rio+20” adıyla da anılan “Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı”nda, sürdürülebilir üretim ve tüketim modellerinin 10 yıllık bir program çerçevesi belirlenmiştir (UN, 2012, s. 2, 4-5). Sürdürülebilir kalkınma için 2030 planı ilk kez “Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi”nde belirlenmiştir. Amaç, belirlenen planın ülkeler tarafından uygulanmasını sağlamak ve dünyayı daha sürdürülebilir kılmaktır (UN, 2015a). BM tarafından tüm dünyada yoksulluğun sona erdirilmesi, sağlık ve eğitim alanlarının iyileştirilmesi, eşitsizliğin azaltılması, ekonomik büyümenin teşvik edilmesi ve iklim değişikliği ile mücadele edilmesi için 169 hedefi içeren ve toplamda 17 ana hedeften oluşan 2030 SKA tanımlanmıştır (UN, 2015b). Tanımlanan SKA’lara Görsel 1’de yer verilmiştir:

Görsel 1. BM 2030 SKA

SKA’ların başarısı, ülkelerin ulusal müfredatlarında 2030 yılına kadar “küresel vatandaşlık”, “sürdürülebilir kalkınma” ve “iklim değişikliği” eğitimine ne kadar yer verdiğiyle de ölçülecektir (Leite, 2022, s. 401). Bu değerlendirme, SKA’ların başarıya ulaşmasında eğitimin rolüne dikkat çekmektedir.

Eğitim ve Sürdürülebilir Kalkınma

Bireylerin yaşamlarını adaletli ve sürdürülebilir bir şekilde devam ettirmelerini, gelecek nesillere yaşanılabilir bir dünya bırakmalarını sağlayacak bilgi, beceri, değer, hazırbulunuşluk, tutum ve farkındalığa sahip olmalarında eğitim önemli bir roledir (Maidou vd., 2019, s. 1; Wolff vd., 2017, s. 5; Yüzbaşıoğlu & Kurnaz, 2022, s. 187). Eğitim, bireylerin sürdürülebilir kalkınma anlayışına katkı sağladığı için (Haubrich vd., 2007, s. 244) eğitim politikalarında mutlaka sürdürülebilir kalkınmaya yer verilmesi gerekmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, bireylerin mevcut ve gelecekteki sosyal, kültürel, çevresel ve ekonomik etkilerini dikkate alarak kendi eylemleri üzerine düşünmelerini sağlayacak yetkinlikler geliştirmeyi hedefler ve öğrencilerin öğrenme-öğretme kalitesini artırır (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2017). Bu öneminden dolayı günümüzde sürdürülebilir kalkınma konusu birçok ülkenin eğitim politikasında erken çocukluk eğitiminden yükseköğretim

kademesine kadar ele alınmaktadır. Buna rağmen sürdürülebilir kalkınmanın eğitim sistemlerine tam olarak entegrasyonunun sağlandığını söylemek mümkün değildir. Bu gerekçeyle sürdürülebilir kalkınma eğitimi yönelik iyi uygulamaların etkinliğini geliştirmek için konu ile ilgili daha çok araştırma, izleme, yenilik ve değerlendirmeye ihtiyaç vardır (UNESCO, 2014, s. 3).

İlgili Araştırmalar

Alanyazın taramasında farklı ülkelerin müfredatlarının sürdürülebilir eğitim ve SKA açısından incelendiği araştırmalar görülmüştür. Bu araştırmalarda lisans düzeyinde Türkiye'nin öğretmen yetiştirme programları (Korkmaz, 2020), Nijerya'nın sosyal bilgiler eğitimi müfredatı (Ifegbesan vd., 2017); ilköğretim ve ortaokul düzeyinde Türkiye'nin fen bilimleri (Ateş, 2019; Bulut & Çakmak, 2018), görsel sanatlar (Mamur & Köksal, 2016), sosyal bilgiler (Bulut & Çakmak, 2018; Kaya & Tomal, 2011), okul öncesi ve Türkçe (Bulut & Çakmak, 2018) müfredatları; ortaokul ve lise düzeylerinde Amerika ve Çin'in coğrafya müfredatı (Miao vd., 2022) incelenmiştir. Türkiye'de yürütülen araştırmalarda ilköğretim (Aktaş, 2019) çevre ve iklim değişikliği (Dere & Çinikaya, 2023), fen bilimleri (Tatlılıoğlu, 2019; Yüzbaşıoğlu & Kurnaz, 2022) İngilizce (Arslan & Curle, 2021) programları SKA açısından değerlendirilmiştir. Yurtdışındaki araştırmalarda, Belçika'nın Flaman bölgesinin ortaöğretim (Van Doorselaere, 2021), Kanada'nın Yeni İskoçya bölgesinin lise (Williams, 2022), Çin'in Hong Kong bölgesinin lise (Lei & Tang, 2023), Japonya, Slovenya (Fiel'ardh vd., 2023) ve İspanya'nın (Poza-Vilches vd., 2022) öğretmen eğitimi ve İzlanda'nın üniversite (Pálsdóttir & Jóhannsdóttir, 2021) müfredatlarında SKA'nın yansımaları incelenmiştir. Bu çalışmalarda SKA'nın programlarda çeşitli düzeylerde yer bulduğuna dikkat çekilmiştir.

Eğitimde SKA ilgili yapılan araştırmalar arasında öğrencilerin bilgileri (Jati vd., 2019; Koçulu & Topçu, 2024; Krishna vd., 2022; Leiva-Brondo vd., 2021; Noviestari vd., 2022); algıları (Krishna vd., 2022; Noviestari vd., 2022); farkındalıkları (Jati vd., 2019; Krishna vd., 2022; Noviestari vd., 2022; Yuan vd., 2021); öğretmen adaylarının algıları (Çokçalışkan vd., 2024; García-González vd., 2020) ve bilgilerini (García-González vd., 2020) belirlemeye yönelik çalışmalar tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda SKA'lara yönelik öğrenci ve öğretmen adaylarının çoğunlukla bilgi sahibi olduğu, algılarının olumlu yönde olduğu, farkındalıklara ilişkin farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, BM SKA'ların Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki (SBDÖP) yansımalarını incelemektir. Bu amaçla tasarlanan araştırmada, aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- 1- BM 2030 SKA ile 2018 SBDÖP yetkinlikleri arasındaki bağlantı nasıldır?
- 2- BM 2030 SKA ile 2018 SBDÖP becerileri arasındaki bağlantı nasıldır?
- 3- BM 2030 SKA ile 2018 SBDÖP değerleri arasındaki bağlantı nasıldır?
- 4- BM 2030 SKA ile 2018 SBDÖP kazanımları (4-7. Sınıflar) arasındaki bağlantı nasıldır?
- 5- BM 2030 SKA ile 2018 SBDÖP arasındaki bağlantı nasıldır?

1.2. Araştırmanın önemi

Eğitimde SKA'lara yer vermek, öğrencilerin ve gelecek nesillerin SKA hakkında bilgi sahibi olmalarını ve sorumluluk almalarını sağlayarak toplum geleceğini daha güvenli hale getirir. Bu nedenle SKA'lara eğitimde yer vermek oldukça önemlidir. Örnek verecek olursak; Yunanistan'da yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının çoğunluğunun yükseköğretim eğitimleri boyunca sürdürülebilir kalkınmaya dair herhangi bir ders almadıkları (Maidou vd., 2019, s. 1) belirlenmiştir. Nijerya'da yapılan bir diğer araştırmada ortaokul kademesinde sürdürülebilir kalkınma konularına öğretim programlarında yer verilmediği, öğrencilerin sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalıklarının düşük düzeyde olduğuna (Njoku, 2016, s. 29) vurgu yapılmıştır. SKA'lara eğitimde yer verilmemesi ve öğrencilere yeterli farkındalığın kazandırılmaması, belirlenen amaçlara ulaşmayı zorlaştıracaktır. Bu araştırmada ise

SKA'ların Türkiye'deki en yakın ilişki içerisinde olduğu SBDÖP incelenmiştir. Bu inceleme, Türkiye'de SBDÖP'de SKA'nın nasıl temsil edildiğini program geliştirmecilere, araştırmacılara ve öğretmenlere gösterecektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın deseni

Bu çalışmada, doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Doküman incelemesi; kitap, makale, rapor gibi çeşitli belge türlerini içeren (Morgan, 2022, s. 64), bir olgunun altında yatan örüntüleri keşfeden ve tanımlayan (Sankofa, 2022, s. 2), basılı ve elektronik verilerin gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi için sistematik bir prosedürü içeren (Bowen, 2009, s. 27) araştırma desendir. Bu özellikleri göz önünde bulundurularak çalışmada doküman incelemesi deseni tercih edilmiştir.

2.2. Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmada veri toplama kaynakları, 2018 Türkiye SBDÖP (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018) ve Birleşmiş Milletler 2030 SKA dokümanlarıdır. İlgili dokümanlara kurumların internet sitesinden ulaşılmıştır. Doküman incelemesi aracılığıyla toplanan veriler içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizi; veri içeriklerini kodlama ve kategorilere ayırma işlemleri için inceleme, kod ve kategorileri oluşturma, sözcük, kod ve kategorilerin tekrar frekanslarını sayma ve kaydetme, kategoriler arasında bağlantı kurma ve sonuçları belirleme sürecidir (Cohen vd., 2021, s. 675). Bu doğrultuda araştırma kapsamında belirlenen iki temel doküman incelenmiş, dokümanların içerikleri belirlenen başlıklara göre analiz edilmiş, değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Bulgulardaki bahsedilme sıklıklarını göstermek için frekanslar (f), kanıt göstermek için doğrudan alıntılar kullanılmıştır.

2.3. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Doküman incelemesi yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. BULGULAR

Araştırma sorularına ilişkin ulaşılan bulgular sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

3.1. Yetkinliklerde BM 2030 SKA'nın Yer Alma Durumu

Araştırmanın birinci sorusunda, BM 2030 SKA ile SBDÖP'nin yetkinlikleri arasındaki bağlantı incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Yetkinliklerde SKA'nın yer alma durumu

BM 2030 SKA	f
Nitelikli eğitim	6
Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	2
Amaçlar için ortaklıklar	2
Eşitsizliklerin azaltılması	1
Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	1
Toplam	12

Tablo 1'de yer verildiği gibi, yetkinliklerle 17 SKA'dan yalnızca beşiyle bağlantı kurulmuştur. Yetkinliklerle en çok ilişki kurulan SKA “nitelikli eğitim” (6); en az ilişki kurulan SKA “eşitsizliklerin azaltılması” (1) ve “sürdürülebilir şehirler ve topluluklar” (1) olmuştur. Buna karşın “ana dilde iletişim”

ve “yabancı dillerde iletişim” yetkinlikleriyle SKA arasında herhangi bir bağlantı kurulamamıştır. Yetkinliklerle en çok ilişkili olan nitelikli eğitim amacının yer aldığı programdaki yetkinliklere ve bu yetkinliklerle nitelikli eğitimin hangi alt amacı arasında bağlantı kurulduğuna Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2.

Yetkinlikler ve nitelikli eğitim ilişkisi

Yetkinlikler	SKA
Matematiksel yetkinlik/bilim ve teknolojide temel yetkinlikler	4.B
Dijital yetkinlik	4.B
Öğrenmeyi öğrenme	4 no’lu SKA’nın tüm alt amaçları
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	4.7
İnisiyatif alma ve girişimcilik	4.4
Kültürel farkındalık ve ifade	4.7

Tablo 2’de görüldüğü üzere “nitelikli eğitim” amacı, bağlantı kurulmayan iki yetkinlik dışındaki tüm yetkinliklerde yer almıştır. Özellikle “öğrenmeyi öğrenme” yetkinliği, nitelikli eğitimin tüm alt amaçlarını kapsamaktadır.

Yetkinliklerle en az bağlantı kurulan SKA’lar arasında yer alan “eşitsizliklerin azaltılması” amacının “10.2 ve 10.4” alt amaçlarının “sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler” ile bağlantılı olduğu, “sürdürülebilir şehirler ve topluluklar” amacının “11.4” alt amacının “kültürel farkındalık ve ifade” yetkinliği ile bağlantılı olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

3.2. BM 2030 SKA’nın Becerilerle İlişkisi

Araştırmanın ikinci sorusunda, BM 2030 SKA ile SBDÖP’nin becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

BM 2030 SKA’nın becerilerle ilişkisi

BM 2030 SKA	f
Amaçlar için ortaklıklar	13
Nitelikli eğitim	13
Eşitsizliklerin azaltılması	12
İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	12
Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	12
Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	12
Barış, adalet ve güçlü kurumlar	11
Sorumlu üretim ve tüketim	11
Toplumsal cinsiyet eşitliği	11
Yoksulluğa son	11
Açlığa son	10

Tablo.3'ün Devamı

Erişilebilir ve temiz enerji	10
Sudaki yaşam	10
Temiz su ve sanitasyon	10
İklim eylemi	9
Karasal yaşam	9
Sağlık ve kaliteli yaşam	9
Toplam	185

Tablo 3'e göre SKA'nın tamamıyla beceriler arasında ilişki kurulmuştur. Becerilerle en çok ilişkilendirilen SKA "amaçlar için ortaklıklar" (13) ve "nitelikli eğitim" (13) olurken; en az ilişkilendirilen SKA "iklim eylemi" (9), "karasal yaşam" (9) ve "sağlık ve kaliteli yaşam" (9) olmuştur. Programda yer alan "araştırma, eleştirel düşünme, empati, gözlem, kanıt kullanma, politik okuryazarlık ve problem çözme" becerileri SKA'nın tamamıyla ilişkilendirilirken; "tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama, harita okuryazarlığı, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, medya okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, zaman ve kronolojiyi algılama" becerileri herhangi bir SKA ile ilişkilendirilememiştir.

SBDÖP becerileri ile en çok ilişkilendirilen SKA'lar arasında olan "nitelikli eğitim" ve "amaçlar için ortaklıklar"ın hangi alt amacının hangi beceri ile bağlantısının kurulduğuna dair elde edilen bulgulara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4.

Nitelikli eğitim ve amaçlar için ortaklıkların becerilerle ilişkisi

Beceriler	SKA
Dijital okuryazarlık	4.B, 17.6, 17.8
Finansal okuryazarlık	17.1, 17.2, 17.3, 17.4, 17.5
Girişimcilik	4.4
İletişim	4.B, 17.8
İş birliği	4.C, 17.6, 17.9, 17.16, 17.17
Sosyal katılım	4.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.A
Yenilikçi düşünme	17.6, 17.8

Tablo 4'te görüldüğü üzere, "nitelikli eğitim" amacı SBDÖP'de yer alan "dijital okuryazarlık, girişimcilik, iletişim, iş birliği, sosyal katılım" becerileri ile "amaçlar için ortaklıklar" ise "dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, iletişim, iş birliği, yenilikçi düşünme" becerileri ile ilişkilendirilmiştir.

Becerilerle en az bağlantı kurulan SKA'lar arasında yer alan "iklim eylemi"nin 13.1 no.lu alt amacının "çevre okuryazarlığı" ve "mekânı algılama"; "sağlık ve kaliteli yaşam" amacının 3.B no.lu alt amacının "finansal okuryazarlık" ve "yenilikçi düşünme"; 3.8 ve 3.C no.lu alt amaçlarının "finansal okuryazarlık" becerisi ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir.

3.3. BM 2030 SKA'nın Değerlerle İlişkisi

Araştırmanın üçüncü sorusunda, BM 2030 SKA ile SBDÖP'nin değerleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

BM 2030 SKA'nın değerlerle ilişkisi

BM 2030 SKA	f
Barış, adalet ve güçlü kurumlar	8
Amaçlar için ortaklıklar	7
Nitelikli eğitim	7
İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	6
Eşitsizliklerin azaltılması	4
Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	4
Sorumlu üretim ve tüketim	4
Temiz su ve sanitasyon	4
Toplumsal cinsiyet eşitliği	4
Yoksulluğa son	4
Açlığa son	3
Erişilebilir ve temiz enerji	3
Karasal yaşam	3
Sağlık ve kaliteli yaşam	3
Sudaki yaşam	3
Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	3
İklim eylemi	2
Toplam	72

Tablo 5'te görüldüğü gibi tüm SKA ile SBDÖP değerleri arasında bağlantı kurulmuştur. Değerlerle en çok ilişkilendirilen SKA "barış, adalet ve güçlü kurumlar" (8) olurken bu amacı "amaçlar için ortaklıklar" (7) ve "nitelikli eğitim" (7) takip etmektedir. Değerler ile en az ilişkilendirilen SKA "iklim eylemi" (2) olmuştur. SBDÖP'de yer alan "duyarlılık" ve "sorumluluk" değerleri SKA'nın tamamı ile ilişkilendirilmiştir. Buna karşın "dürüstlük", "estetik", "sevgi" ve "vatanseverlik" değerleri ile SKA amaçları arasında herhangi bir bağlantı kurulamamıştır.

SBDÖP değerleri ile en çok ilişkilendirilen SKA'lar arasında olan "nitelikli eğitim", "barış, adalet ve güçlü kurumlar" ve "amaçlar için ortaklıklar"ın hangi alt amacının hangi değerle bağlantısının kurulduğuna dair elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Nitelikli eğitim, barış, adalet ve güçlü kurumlar, amaçlar için ortaklıkların değerlerle ilişkisi

Değerler	SKA
Adalet	16 no'lu SKA'nın tüm alt amaçları
Bağımsızlık	16.10

Tablo 6.'nın Devamı

Barış	16 nolu SKA'nın tüm alt amaçları
Bilimsellik	4.B, 17.6, 17.8
Çalışkanlık	4.4
Dayanışma	4.C, 16.A, 17.6, 17.9
Eşitlik	4.3, 4.5, 4.7, 4.A, 16.3, 17.10
Özgürlük	16.10
Saygı	4.7, 17.15
Yardıms severlik	17.2, 17.4

Tablo 6'da görüldüğü üzere, "nitelikli eğitim" amacı SBDÖP'de yer alan "bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, eşitlik ve saygı" değerleri ile "barış, adalet ve güçlü kurumlar" amacı "adalet, bağımsızlık, barış, dayanışma, eşitlik ve özgürlük" değerleri ile "amaçlar için ortaklıklar" amacı ise "bilimsellik, dayanışma, eşitlik, saygı ve yardıms severlik" değerleri ile ilişkilendirilmiştir. SBDÖP değerleri ile en az bağlantı kurulan SKA'lar arasında yer alan "iklim eylemi" amacının, tüm amaçlarla ilişkilendirilen "duyarlılık" ve "sorumluluk" değerleri ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir.

3.4. BM 2030 SKA'nın SBDÖP Kazanımlarında Yer Alma Durumu

Araştırmanın dördüncü sorusunda, BM 2030 SKA ile SBDÖP'nin kazanımları arasındaki bağlantı incelenmiştir. Değerlendirme yapılırken sınıf düzeyleri ayrı ayrı ele alınmış ve yorumlanmıştır.

3.4.1. SBDÖP 4. Sınıf Kazanımlarında BM 2030 SKA

Bu başlık altında BM 2030 SKA ile SBDÖP'de yer alan 4. sınıf kazanımları arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.

Dördüncü sınıf kazanımlarında BM 2030 SKA

BM 2030 SKA	f
Nitelikli eğitim	4
Açlığa son	3
İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	3
Sorumlu üretim ve tüketim	3
Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	3
Yoksulluğa son	3
Barış, adalet ve güçlü kurumlar	2
Eşitsizliklerin azaltılması	1
İklim eylemi	1
Karasal yaşam	1
Sağlık ve kaliteli yaşam	1
Sudaki yaşam	1
Temiz su ve sanitasyon	1
Toplumsal cinsiyet eşitliği	1
Toplam	28

Tablo 7’de sunulduğu üzere SBDÖP 4. sınıf kazanımları ile en çok bağlantı kurulan SKA “nitelikli eğitim” (4) olmuştur. SKA’lardan “amaçlar için ortaklıklar”, “erişilebilir ve temiz enerji”, “sanayi, yenilikçilik ve altyapı” ile 4. sınıf kazanımları arasında herhangi bir bağlantı kurulamamıştır. SBDÖP 4. sınıf kazanımları ile en çok ilişkilendirilen SKA olan “nitelikli eğitim”in hangi kazanım, öğrenme alanı ve alt amaçla bağlantılı olduğuna dair bulgulara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8.

Nitelikli eğitimin 4. sınıf kazanımlarıyla ilişkisi

Kazanım	Öğrenme Alanı	SKA
“SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.”	Birey ve toplum	4.5, 4.A
“SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.”	Bilim, teknoloji ve toplum	4.4
“SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir.”	Etkin vatandaşlık	4.1, 4.2, 4.5, 4.A
“SB.4.7.4. Farklı kültürlerle saygı gösterir.”	Küresel bağlantılar	4.7

Tablo 8’de görüldüğü gibi, “nitelikli eğitim” amacının ilişkilendirildiği kazanımlarda “empati, eleştirel düşünme ve girişimcilik, yenilikçi düşünme” becerileri ile “saygı” değerine vurgu yapılmaktadır.

Öte yandan 4. sınıf düzeyinde SKA’lar ile en çok ilişkilendirilen öğrenme alanı, “üretim, dağıtım ve tüketim” olmuştur. Öğrenme alanında yer alan kazanımların tamamı, “sorumlu üretim ve tüketim” SKA ile ilişkilendirilmiştir. Elde edilen bulguların bazıları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.

Üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanının sorumlu üretim ve tüketimle ilişkisi

Kazanım	SKA
“SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.”	12.3, 12.C
“SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.”	12.2, 12.3, 12.4, 12.5, 12.8, 12.A, 12.C
“SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.”	12.2, 12.3, 12.4, 12.5, 12.C

Tablo 9’da görüldüğü gibi, “sorumlu üretim ve tüketim” amacıyla “sorumluluk ve tasarruf” değerlerine vurgu yapılmaktadır.

3.4.2. SBDÖP 5. Sınıf Kazanımlarında BM 2030 SKA

Bu başlık altında BM 2030 SKA ile SBDÖP’de yer alan 5. Sınıf düzeyindeki kazanımlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10.

Beşinci sınıf kazanımlarında BM 2030 SKA

BM 2030 SKA	f
İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	7
Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	6
Açlığa son	4
Barış, adalet ve güçlü kurumlar	3
Nitelikli eğitim	3
Toplumsal cinsiyet eşitliği	3
Yoksulluğa son	3

Tablo 10.'nun Devamı

Amaçlar için ortaklıklar	2
İklim eylemi	2
Sağlık ve kaliteli yaşam	2
Sudaki yaşam	2
Karasal yaşam	1
Sorumlu üretim ve tüketim	1
Temiz su ve sanitasyon	1
Toplam	40

Tablo 10 incelendiğinde, SBDÖP 5. sınıf kazanımları ile en çok bağlantı kurulan SKA “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme” (7) olmuştur. Buna karşın “eşitsizliklerin azaltılması”, “erişilebilir ve temiz enerji” ve “sanayi, yenilikçilik ve altyapı” SKA ile 5. sınıf kazanımları arasında herhangi bir ilişki kurulamamıştır. SBDÖP 5. sınıf kazanımları ile en çok ilişkilendirilen SKA olan “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme”nin hangi kazanım, öğrenme alanı ve alt amaçla bağlantılı olduğuna dair elde edilen bulguların bazıları Tablo 11’de özetlenmiştir.

Tablo 11.

İnsana yakışır iş ve ekonomik büyümenin 5. sınıf kazanımlarıyla ilişkisi

Kazanım	Öğrenme Alanı	SKA
“SB. 5.1.4. Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir.”	Birey ve toplum	8.7
“SB.5.5.1. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder.”	Üretim, dağıtım ve tüketim	8.9, 8.10
“SB.5.5.3. Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.”	Üretim, dağıtım ve tüketim	8.8
“SB.5.5.5. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.”	Üretim, dağıtım ve tüketim	8.3
“SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.”	Etkin vatandaşlık	8.10
“SB.5.6.3. Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.”	Etkin vatandaşlık	8.7, 8.8
“SB.5.7.3. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar.”	Küresel bağlantılar	8.9

Tablo 11’de görüldüğü gibi kazanımlarda “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme” amacıyla “çocuk hakları, insan hakları, ekonomik faaliyetler” ön plana çıkmaktadır. SKA’ların SBDÖP öğrenme alanı ile ilişkisi değerlendirildiğinde, 5. sınıf düzeyinde SKA’lar ve “kültür ve miras” öğrenme alanı ile herhangi bir ilişki kurulamadığı, en az ilişkilendirilen öğrenme alanının “birey ve toplum” olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. “Birey ve toplum” öğrenme alanında yer alan “SB.5.1.4. Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir.” (MEB, 2018, s. 16) kazanımı ile ilişkilendirilen SKA’lar ve alt amaçlar numaralarıyla birlikte aşağıda sunulmuştur:

Yoksulluğa son: 1.2

Açlığa son: 2.1

Sağlık ve kaliteli yaşam: 3.2

Nitelikli eğitim: 4.1, 4.2, 4.5, 4.A

Toplumsal cinsiyet eşitliği: 5.1, 5.2, 5.3, 5.C

Temiz su ve sanitasyon: 6.2

İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme: 8.7

Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar: 11.2, 11.7

Barış, adalet ve güçlü kurumlar: 16.2

Yukarıda sunulduğu gibi “birey ve toplum” öğrenme alanında yer alan bir kazanımla 9 SKA ve 16 alt amaç arasında bağlantı kurulmuştur.

3.4.3. SBDÖP 6. Sınıf Kazanımlarında BM 2030 SKA

Bu başlık altında BM 2030 SKA ile SBDÖP’de yer alan 6. Sınıf düzeyindeki kazanımlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12.

Altıncı sınıf kazanımlarında BM 2030 SKA

BM 2030 SKA	f
Barış, adalet ve güçlü kurumlar	3
İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	3
Sorumlu üretim ve tüketim	3
Toplumsal cinsiyet eşitliği	3
Açlığa son	2
Eşitsizliklerin azaltılması	2
Nitelikli eğitim	2
Sağlık ve kaliteli yaşam	2
Sudaki yaşam	2
Temiz su ve sanitasyon	2
Yoksulluğa son	2
Diğer SKA’lar	6
Toplam	32

Tablo 12’ye göre, SBDÖP 6. sınıf kazanımlarında SKA’ların daha dengeli dağıldığı ve hemen hemen tüm SKA’larla ilişki kurulduğu görülmektedir. Örneğin; “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanında yer alan “SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer” (MEB, 2018, s. 20) kazanımıyla kurulan bağlantılara ait bulgular, aşağıda sunulmuştur.

Erişilebilir ve temiz enerji: 7.2, 7.3, 7.A, 7.B

Sanayi, yenilikçilik ve altyapı: 9.4, 9.5, 9.A, 9.B, 9.C

Amaçlar için ortaklıklar: 17.6, 17.7, 17.8

Son olarak 6. Sınıf kazanımları ile en az ilişki kurulan SKA’lar arasında yer alan “karasal yaşam”ın “15.2, 15.3, 15.5, 15.7, 15.C” alt amaçlarının “üretim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanında yer alan “SB.6.5.2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.” (MEB, 2018, s. 20) kazanımı ile bağlantılı olduğu belirlenmiştir. Öte yandan SKA’ların SBDÖP öğrenme alanı ile ilişkisi değerlendirildiğinde, 6. sınıfta en çok “üretim, dağıtım ve tüketim”; en az “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanlarıyla bağlantılı olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Buna karşın SKA’lar ile “kültür ve miras”,

“insanlar, yerler ve çevreler” ve “küresel bağlantılar” öğrenme alanları ile herhangi bir ilişki kurulamamıştır.

3.4.4. SBDÖP 7. Sınıf Kazanımlarında BM 2030 SKA

Bu başlık altında BM 2030 SKA ile SBDÖP’de yer alan 7. sınıf düzeyindeki kazanımlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13.

Yedinci sınıf kazanımlarında BM 2030 SKA

BM 2030 SKA	f
İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	5
Açlığa son	3
Erişilebilir ve temiz enerji	3
Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	3
Temiz su ve sanitasyon	3
Yoksulluğa son	3
Amaçlar için ortaklıklar	2
Barış, adalet ve güçlü kurumlar	2
Eşitsizliklerin azaltılması	2
Nitelikli eğitim	2
Sorumlu üretim ve tüketim	2
Toplumsal cinsiyet eşitliği	2
Diğer SKA’lar	5
Toplam	37

Tablo 13 incelendiğinde, SBDÖP 7. sınıf kazanımları ile en çok bağlantı kurulan SKA “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme” (5) olmuştur. “Küresel bağlantılar” öğrenme alanında yer alan “SB.7.7.4. Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.” (MEB, 2018, s. 24) kazanımının tüm SKA’larla doğrudan bağlantılı olduğu tespit edilmiştir.

SBDÖP’nin 7. sınıf kazanımları ile en çok bağlantı kurulan 8 numaralı SKA olan “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme”nin ilişkilendirildiği kazanım, öğrenme alanı ve alt amaçlara ait bulgular Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14.

İnsana yakışır iş ve ekonomik büyümenin 7. sınıf kazanımlarıyla ilişkisi

Kazanım	Öğrenme Alanı	SKA
“SB.7.3.3. Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışır.”	İnsanlar, yerler ve çevreler	8.8
“SB.7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.”	Üretim, dağıtım ve tüketim	8.2
“SB.7.5.6. Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim alanında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.”	Üretim, dağıtım ve tüketim	8.2
“SB.7.6.4. Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.”	Etkin vatandaşlık	8.7, 8.8

Tablo 14'te görüldüğü gibi “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme” ile ilişkili kazanımlarda Bloom Taksonomisinin analiz, değerlendirme ve sentez basamakları ön plana çıkmaktadır. SKA’ların SBDÖP öğrenme alanı ile ilişkisi incelendiğinde, 7. sınıf düzeyinde SKA’lar ile en çok “üretim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanıyla ilişki kurulduğu; buna karşın “kültür ve miras”, “birey ve toplum” ve “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanları ile herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir.

3.5. SBDÖP’nin BM 2030 SKA Açısından Genel Görünümü

Bu başlık altında SBDÖP’de incelenen yetkinlik, değer, beceri ve kazanımların tamamının BM 2030 SKA ile bağlantısı değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15.

BM 2030 SKA’nın SBDÖP’de yer alma sıklığına göre değerlendirilmesi

BM 2030 SKA	f
Nitelikli eğitim	37
İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	36
Barış, adalet ve güçlü kurumlar	29
Sağlık ve kaliteli yaşam	28
Amaçlar için ortaklıklar	27
Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	26
Yoksulluğa son	26
Açlığa son	25
Sorumlu üretim ve tüketim	24
Toplumsal cinsiyet eşitliği	24
Eşitsizliklerin azaltılması	22
Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	22
Temiz su ve sanitasyon	21
Sudaki yaşam	19
Erişilebilir ve temiz enerji	17
İklim eylemi	16
Karasal yaşam	16
Toplam	415

Tablo 15’te görüldüğü üzere BM 2030 SKA’ların tamamı ile 2018 SBDÖP arasında bağlantı kurulmuştur. SBDÖP ile en çok bağlantı kurulan SKA, “nitelikli eğitim” (37) olmuştur. Bu amacı sırasıyla “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme” (36), “barış, adalet ve güçlü kurumlar” (29) ve “sağlık ve kaliteli yaşam” (28) takip etmektedir. SBDÖP ile en az bağlantı kurulan SKA arasında “iklim eylemi” (16) ve “karasal yaşam” (16) yer almaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

SKA’lara ulaşılabilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması için bu amaçların okullardaki müfredatlara entegre edilmesi gerekmektedir. Sürdürülebilirlik konularının ve SKA’ların tüm kademelerdeki müfredatlarda yer almasının önemi alanyazında belirtilmiştir (Anyolo vd., 2018, s. 64; Laurie vd., 2016, s. 226; Maidou vd., 2019, s. 1; Yüzbaşıoğlu & Kurnaz, 2022, s. 194). SKA’ların özellikle küçük yaşlardan itibaren öğrencilere öğretilmesi amaçlara ulaşmada önemli rol oynamaktadır. Bu süreçte öğrenciler; bilgi, beceri,

farkındalık, değer ve yeterliklerini geliştirerek sürdürülebilir dünya için sorumluluk alan küresel vatandaşlar olabilirler (Koçulu & Topçu, 2024). Bu önemle SKA'ların temel eğitimden yükseköğretime kadar yayılması esastır.

Bu çalışmada ortaokul kademesini kapsayan Türkiye SBDÖP, BM 2030 SKA açısından değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda ilk değerlendirme, SBDÖP yetkinlikleri açısından yapılmıştır. Yapılan değerlendirmede yetkinliklerin tüm SKA'lar ile bağlantılı olmadığı, SKA'lar arasında "nitelikli eğitim" dışında kısıtlı bir bağlantı içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit, programda yer alan yetkinliklerin sürdürülebilir kalkınmanın geniş kapsamlı hedefleriyle uyumlu olmadığını göstermektedir. "Nitelikli eğitim", SKA'nın anahtar unsurlarından biri olmakla birlikte, diğer amaçlarla uyum içinde olmayan bir eğitim programı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşılması açısından yetersiz kalabilir.

Araştırmanın ikinci sorusunda, SBDÖP becerilerinin SKA'lar ile uyumu incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda Türkiye 2018 SBDÖP'deki becerilerin, SKA'lar ile genel olarak güçlü bir bağlantı içinde olduğu ancak "iklim eylemi", "karasal yaşam" ve "sağlık ve kaliteli yaşam" amaçlarıyla güçlü bir bağlantının olmadığı belirlenmiştir. Bu tespit, programdaki becerilerin SKA'nın tüm yönlerini kapsamada tam bir entegrasyon sağlayamadığını göstermektedir. Özellikle, iklim değişikliği gibi küresel ölçekteki önemli sorunlarla ilgili farkındalık ve bilinçlendirme eksikliği, gençlerin bu konularda etkili bir şekilde hareket etme ve çözüm üretme kapasitelerini olumsuz yönde etkileyebilir. Benzer şekilde, sağlık hizmetlerine erişim gibi konularda da güçlü bir eğitim ve farkındalık oluşturulması önemlidir. Araştırmanın bir diğer sonucu, programdaki becerilerin bazılarıyla SKA'lar arasında herhangi bir bağlantı bulunmamasıdır. "Değişim ve sürekliliği algulama, harita okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, zaman ve kronolojiyi algulama" becerilerinin SKA'lar ile direkt bir ilişkisinin olmaması, programda yer alan becerilerin sürdürülebilirlik boyutunu tam olarak kapsamadığını göstermektedir. Bu tespit, eğitim programlarının SKA'lara daha iyi entegre edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Beceri gelişiminin, sürdürülebilir kalkınmanın temel bir ön koşul olduğu (Comyn, 2018) göz önüne alındığında, 2030 yılına kadar gerçekleştirilmesi hedeflenen SKA'ların uygulamaya dönüşmesinde ve gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakılmasında SBDÖP'de yer alan becerilere sahip vatandaşların yetiştirilmesinin önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmanın üçüncü sorusunda, SBDÖP değerleri ile SKA'lar arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu doğrultuda SKA'ların tamamı ile değerler arasında bağlantı kurulmuştur. SBDÖP'de vurgulanan "adalet, bağımsızlık, barış, eşitlik ve özgürlük" değerlerinin, "barış, adalet ve güçlü kurumlar" SKA ile doğrudan ilişkilendirilmesi, programın sürdürülebilirlik boyutunu güçlendirdiğini göstermektedir. Bu tespit, eğitim programlarının sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda toplumsal değerlerin geliştirilmesini de hedeflemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Toplumsal değerler, güçlü kurumlar, adil ve barışçıl bir toplumun inşası için temel bir unsurdur. Vatandaşlık eğitiminin kavramları ile bağlantılı olan değerlerden yola çıkarak Soto-Lillo & Vásquez-Leyton (2022) Şili'nin vatandaşlık eğitimi müfredatını inceledikleri çalışmalarında benzer şekilde müfredatla en çok bağlantılı olan SKA'nın "barış, adalet ve güçlü kurumlar" olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç, SBDÖP'nin "duyarlılık" ve "sorumluluk" değerlerinin SKA'ların tamamı ile ilişkilendirilmesi, "vatanseverlik" değerinin ise herhangi bir SKA ile ilişkilendirilememesidir. Bu durumun SKA'ların ve alt amaçlarının tamamında belirlenen hedeflere ulaşılması için bireylerin küresel sorunlara karşı duyarlı olmaları ve üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiğini vurgulamasından ve SKA'ların evrensel olmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Araştırmanın dördüncü sorusunda, SBDÖP kazanımları (4, 5, 6 ve 7. sınıf) ile SKA arasındaki bağlantı incelenmiştir. Tüm sınıf düzeylerindeki kazanımlarla SKA'lar arasında en çok "insana yakışır iş ve ekonomik büyüme" ile bağlantı kurulmuştur. Bu durum, programın ekonomik kalkınma ve istihdam alanlarında öğrencilere gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaya odaklandığını göstermektedir. Ancak, "erişilebilir ve temiz enerji", "sanayi, yenilikçilik ve altyapı" ve "karasal yaşam" SKA ile bağlantının daha zayıf olması, programın çevresel sürdürülebilirlik, yenilikçilik ve altyapı geliştirme gibi alanlara yeterince

odaklanmadığını göstermektedir. SBDÖP’de yer alan öğrenme alanları açısından yapılan değerlendirmede, öğrenme alanlarının tamamı ile SKA’lar arasında bağlantı yalnızca 4. sınıf düzeyinde kurulmuştur. Bu durum, 5. sınıf “kültür ve miras” öğrenme alanı kazanımlarının Türkiye ve Anadolu-Mezopotamya uygarlıkları, 6. sınıf “insanlar, yerler ve çevreler”, “kültür ve miras” ve “küresel bağlantılar” öğrenme alanları kazanımlarının Türk tarihi ve Türkiye coğrafyası, 7. sınıf “birey ve toplum”, bilim, teknoloji ve toplum” ve “kültür ve miras” öğrenme alanı kazanımlarının Osmanlı Devleti, Türk-İslam medeniyeti gibi ulusal konuları içermesinden kaynaklanmaktadır. Özellikle belirtilen öğrenme alanlarında yer alan kazanımların sadece belirli ulusal konulara odaklanması, sürdürülebilirlik perspektifini genişletmek ve öğrencilere küresel sorunlara duyarlılık kazandırmak açısından yetersiz kalacağı ifade edilebilir.

Araştırmanın son sorusunda, SBDÖP ile BM 2030 SKA arasındaki ilişkinin genel görünümü incelenmiştir. Bu inceleme, Türkiye'nin SBDÖP ile BM 2030 SKA arasındaki ilişkinin derinlemesine ele alınması açısından son derece önemlidir. Araştırma sonucunda SBDÖP’de BM 2030 SKA’ların tamamı ile ilişki kurulmuştur. Alanyazındaki çalışmalarda aksi sonuçlar bulunmaktadır. Ateş (2019) Türkiye’nin fen bilimleri dersi öğretim programını incelediği araştırmasında, programda 17 SKA içerisinden yalnızca 6 SKA’ya yer verildiğini tespit etmiştir. Soto-Lillo & Vásquez-Leyton (2022) Şili’nin vatandaşlık eğitimi müfredatında 17 SKA içerisinden 7’sinin (SKA 2, 3, 6, 7, 9, 14, 15) yer almadığını belirlemişlerdir. Lei & Tang (2023) araştırmalarında, Hong Kong lise müfredatının SKA konularını kapsamadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bunların aksine bizim araştırmamıza benzer sonuçlar elde eden İspanya’nın öğretmen eğitimi müfredatını SKA açısından inceleyen Poza-Vilches vd. (2022) müfredatta SKA’lara yer verildiğini ve özellikle SKA’lardan “nitelikli eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği, eşitsizliklerin azaltılması, barış, adalet ve güçlü kurumlar ve amaçlar için ortaklıklar”a (4, 5, 10, 16, 17) odaklanıldığını belirlemişlerdir. Bu sonuçlar, farklı ülkelerde uygulanan çeşitli müfredatlarda SKA’ların ağırlığının farklı düzeylerde programlara yansıtıldığını göstermektedir.

SBDÖP ile BM 2030 SKA’nın genel görünümünün incelendiği araştırmada, SKA arasından "nitelikli eğitim" ile en çok uyumunun tespiti, eğitim sisteminin SKA’lara ulaşmada ne kadar kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Nitelikli eğitim, sadece bireylerin gelişimi için değil, aynı zamanda toplumsal dönüşüm ve sürdürülebilir kalkınma için de hayati öneme sahiptir. Ancak, SBDÖP ile "iklim eylemi" ve "karasal yaşam" SKA arasında en az uyumunun bulunması, günümüzde küresel bir sorun haline gelen “iklim, çölleşme, kuraklık sel, doğal yaşam alanlarının bozulması, ormanların tahribi” gibi konulara daha fazla vurgu yapılması ve öğrencilere çevre bilinci ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konularında daha kapsamlı bir eğitim verilmesi gerekliliğini göstermektedir. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Fiel’ardh vd. (2023) tarafından Japonya ve Slovenya öğretmen eğitimi müfredatlarının SKA açısından incelendiği araştırmada “nitelikli eğitim” amacının müfredatlarla güçlü, “iklim eylemi” amacının ise daha zayıf bir uyuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, nitelikli eğitim amacının sürdürülebilir kalkınmada temel bir role sahip olduğunu göstermektedir.

UNESCO (2020) tarafından yayınlanan sürdürülebilir kalkınma için eğitim yol haritasında, SKA’ların öğrenme ortamları, müfredat, öğretmen eğitimi olmak üzere eğitim politikalarına entegre edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda araştırmadan elde ettiğimiz sonuçlara göre “iklim eylemi” amacının SBDÖP’de yeterince yer almadığı, programın “insanlar, yerler ve çevreler” öğrenme alanındaki kazanımlar ile SKA’lar arasında yer alan “iklim eylemi” (iklim değişiklikleri, küresel ısınma, kuraklık, orman yangınları, seller) arasında daha fazla ilişki kurulmasını önermek yerinde olacaktır. Nitekim Türkiye’nin fen bilimleri (Ateş, 2019) ve çevre ve iklim değişikliği (Dere & Çinikaya, 2023) müfredatlarında bu konulara önem verilmektedir. Ayrıca SBDÖP’de yer alan “küresel bağlantılar” öğrenme alanındaki konular daha çok Türkiye eksenli olduğu için (Dere & Uçar, 2020) küresel sorunlar da Türkiye merkezli olarak ele alınmıştır. SBDÖP’ye SKA’larla uyumlu yeni küresel sorun kazanımları eklenmelidir. Ayrıca bu sorunların öğretimi sırasında SKA’lar ile ilişki kurularak küresel sorunlara daha çok yer verilmelidir. Yapılacak düzenlemeler programın küresel sorunlarla daha bütünleşik hale gelmesini sağlayacaktır. Ayrıca SBDÖP’ye “sağlık ve kaliteli yaşam”, “erişilebilir ve temiz enerji”, “iklim eylemi” ve “karasal yaşam” SKA ile uyumlu yeni beceriler ve

kazanımlar eklenebilir. Nitekim 2024 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında (4-7. sınıflar) “sürdürülebilirlik” kavramına ve yeni bir beceri olarak “sürdürülebilirlik okuryazarlığı”na yer verildiği görülmektedir (MEB, 2024). Bu durum, sosyal bilgiler derslerinde sürdürülebilirliğin daha fazla ele alınacağına ve vurgulanacağına işaret etmektedir.

Kaynakça/Reference

- Aktaş, F. (2019). *İlköğretim programlarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri açısından, çevre eğitimi ve iklim değişikliği boyutunda incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Anyolo, E. O., Kärkkäinen, S. & Keinonen, T. (2018). Implementing education for sustainable development in Namibia: School teachers' perceptions and teaching practices. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 20(1), 64–81. <https://doi.org/10.2478/jtes-2018-0004>
- Arslan, S. & Curle, S. (2021). Sustainable development goals in the English language high school curriculum in Turkey. *European Journal of Education*, 56(4), 681-695. <https://doi.org/10.1111/ejed.12473>
- Ateş, H. (2019). Fen bilimleri dersi öğretim programının sürdürülebilir kalkınma eğitimi açısından analizi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 101-127. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/50700/660343>
- Barak, B. & Avcı, G. (2022). Comparative analysis of Turkey and Germany (Bavaria) secondary education curricula in terms of education for sustainable development. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 13(2), 108-132. <https://doi.org/10.2478/dcse-2022-0022>
- Baykal, H. & Baykal, T. (2008). Küreselleşen Dünya'da çevre sorunları. *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 1-17. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19561/208526>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Brundtland, G. H. (1987). *Report of the world commission on environment and development: 'Our common future.'* Oslo: United Nations.
- Bulut, B. & Çakmak, Z. (2018). Sürdürülebilir kalkınma eğitimi ve öğretim programlarına yansımaları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2680-2697. <https://doi.org/10.7884/teke.4371>
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2021). *Eğitimde araştırma yöntemleri* (Çev. E. Dinç & K. Kiroğlu). Pegem.
- Comyn, P. J. (2018). Skills, employability and lifelong learning in the Sustainable Development Goals and the 2030 labour market. *International Journal of Training Research*, 16(3), 200-217. <https://doi.org/10.1080/14480220.2018.1576311>
- Çokçalışkan, H., Okulu, H. Z. & Yorulmaz, A. (2024). Perceptions of the sustainable development goals: A Q-methodology study with Turkish preservice teachers. *Environmental Education Research*. <https://doi.org/10.1080/13504622.2024.2309589>
- Dere, İ. & Çinikaya, C. (2023). Tiflis Bildirgesi ve BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının çevre eğitimi ve iklim değişikliği dersi öğretim programına yansımaları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 1343-1366. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1218188>
- Dere, İ. & Uçar, A. (2020). Küresel bağlantılar öğrenme alanının sosyal bilgiler ders kitaplarına yansımalarının incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 212-240. <https://doi.org/10.33308/26674874.2020342189>
- Dunlap, R. E. & Jorgenson, A. K. (2012). Environmental problems. G. Ritzer (Eds). In *The Wiley-Blackwell encyclopedia of globalization*. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9780470670590.wbeog174>
- Fiel'ardh, K., Torkar, G., Rožman, H. & Fujii, H. (2023). Sustainable development goals in teacher education: Comparing syllabi in a Japanese and a Slovenian university. *Frontiers in Education*, 8. <https://doi.org/10.3389/educ.2023.1215500>
- García-González, E., Jiménez-Fontana, R. & Azcárate, P. (2020). Education for sustainability and the sustainable development goals: Pre-service teachers' perceptions and knowledge. *Sustainability*, 12(18). <https://doi.org/10.3390/su12187741>
- Göcen, C. & Şahin, S. (2021). Sürdürülebilir kalkınma amaçları bağlamında coğrafya eğitimi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 12(46), 1355-1370. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3034>

- Harris, J. (2000). Basic principles of sustainable development. *Dimensions of Sustainable Development*, 21-41. <https://sites.tufts.edu/gdae/files/2019/10/00-04Harris-BasicPrinciplesSD.pdf>.
- Haubrich, H., Reinfried, S. & Schleicher, Y. (2007, July 29-31). *Lucerne declaration on geographical education for sustainable development*. Geographical Views on Education for Sustainable Development. Proceedings of the Lucerne-Symposium, Switzerland.
- Ifegbesan, A. P., Lawal, M. B. & Rampedi, I. T. (2017). The Nigeria teachers social studies training curriculum and sustainable development goals: A content analysis. *Journal of International Social Studies*, 7(1), 92-122.
- Jati, H. F., Dorsono, S. N. A. C., Hermawan, D. T., Yudhi, W. A. S. & Rahman, F. F. (2019). Awareness and knowledge assessment of sustainable development goals among university students. *Jurnal Ekonomi & Studi Pembangunan*, 20(2), 163-175. <https://doi.org/10.18196/jesp.20.2.5022>
- Kaya, M. F. & Tomal, N. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının sürdürülebilir kalkınma eğitimi açısından incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 49-65. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebader/issue/44649/554597>
- Koçulu, A. & Topçu, M. S. (2024). Development and implementation of a sustainable development goals (SDGs) unit: Exploration of middle school students' SDG knowledge. *Sustainability*, 16(2), 581. <https://doi.org/10.3390/su16020581>
- Korkmaz, G. (2020). Yenilenen öğretmen yetiştirme lisans programlarının sürdürülebilir kalkınma için eğitim bağlamında incelenmesi. *İleri Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 111-132. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejaes/issue/56678/742200>
- Krishna, S. H., Ilankumaran, G., Balakrishnan, C., Aute, K. & Patil, S. R. (2022). Knowledge, perception, and awareness about Sustainable Development Goals (SDGs) among students of Indian Public University. *Journal of Positive School Psychology*, 6(5), 2501-2511.
- Laurie, R., Nonoyama-Tarumi, Y., McKeown, R. & Hopkins, C. (2016). Contributions of education for sustainable development (ESD) to quality education: A synthesis of research. *Journal of Education for Sustainable Development*, 10(2), 226-242. <https://doi.org/10.1177/0973408216661442>
- Lei, C. U. & Tang, S. (2023). An analysis of Hong Kong high school curriculum with implications for United Nations sustainable development goals. *Smart Learning Environments*, 10(47). <https://doi.org/10.1186/s40561-023-00267-5>
- Leite, S. (2022). Using the SDGs for global citizenship education: Definitions, challenges and opportunities. *Globalisation, Societies and Opportunities*, 20(3), 401-413. <https://doi.org/10.1080/14767724.2021.1882957>
- Leiva-Brondo, M., Ramos, A., Nebauer, S. G. & Noguera, C. L. (2021, November 8-9). *A comparative study on the sustainable development goals knowledge by primary school and university students*. Proceedings of the 14th Annual International Conference of Education, Research and Innovation, Online Conference.
- Maidou, A., Plakitsi, K. & Polatoglou, H. M. (2019). Knowledge, perceptions and attitudes on education for sustainable development of pre-service early childhood teachers in Greece. *World Journal of Education*, 9(5), 1-15. <https://doi.org/10.5430/wje.v9n5p1>
- Mamur, N. & Köksal, N. (2016). Görsel sanatlar dersi öğretim programının sürdürülebilir kalkınma eğitimi bağlamında incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 732-747. <https://doi.org/10.14686/buefad.v5i3.5000197591>
- McKenzie, S. (2004). *Social sustainability: Towards some definitions* (Hawke Research Institute Working Paper Series No. 27).
- Miao, S., Meadows, M. E., Duan, Y. & Guo, F. (2022). How does the geography curriculum contribute to education for sustainable development? Lessons from China and the USA. *Sustainability*, 14(17), 1-19. <https://doi.org/10.3390/su141710637>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: TTKB.

- Morgan, H. (2022). Conducting a qualitative document analysis. *Qualitative Report*, 27(1), 64-77. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5044>
- Njoku, C. (2016). Awareness of climate change and sustainable development issues among junior secondary school (JSS) students in Port Harcourt Metropolis, Nigeria. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 8(2), 29-40.
- Noviestari, E., Pujasari, H., Abdurrahman, L. O., Ganefianty, A. & Rerung, M. P. (2022). Knowledge, perception, and awareness about Sustainable Development Goals (SDGs) among students of a public university in Indonesia. *International Journal of Health Promotion and Education*, 60(4), 195-203. <https://doi.org/10.1080/14635240.2022.2066557>
- Öztürk, M. (2017). Sürdürülebilir gelişme odaklı eğitim: Kuramsal çerçeve, tarihsel gelişim ve uygulamaya dönük öneriler. *İlköğretim Online*, 16(4), 1-11. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.342997>
- Pálsdóttir, A. & Jóhannsdóttir, L. (2021). Signs of the United Nations SDGs in university curriculum: The case of the University of Iceland. *Sustainability*, 13(16). <https://doi.org/10.3390/su13168958>
- Poza-Vilches, F., García-González, E., Solís-Espallargas, C.,..... & Gutiérrez-Pérez, J. (2022). Greening of the syllabus in faculties of education sciences through sustainable development goals: the case of public Andalusian universities (Spain). *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(5), 1019-1044. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-02-2021-0046>
- Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., Persson, Å., Chapin, F. S., Lambin, E. F., ... & Foley, J. A. (2009). A safe operating space for humanity. *Nature*, 461(7263), 472-475. <https://doi.org/10.1038/461472a>
- Roosa, S. A. (2010). *Sustainable development handbook*. The Fairmont Press.
- Sankofa, N. (2022). Critical method of document analysis. *International Journal of Social Research Methodology*, 1-13. <https://doi.org/10.1080/13645579.2022.2113664>
- Singh, R. L. & Singh, P. K. (2017). Global environmental problems. In: Singh, R. (eds). *Principles and applications of environmental biotechnology for a sustainable future. Applied environmental science and engineering for a sustainable future*. 13-41, Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-1866-4_2
- Soto-Lillo, P. & Vásquez Leyton, G. (2022). *Sustainable development goals in the citizenship education programme. Analysis of the Chilean Curriculum*. The Future of Education 2022.
- Tatlıhoğlu, E. (2019). *Analysis of science curriculum and textbooks in terms of sustainable development goals: A case study* [Master Thesis, Middle East Technical University]. <https://hdl.handle.net/11511/44253>
- United Nations [UN]. (1973). *Report of the United Nations Conference on the Human Environment*. United Nations Publication. ABD: New York
- United Nations [UN]. (1993). *Report of the United Nations Conference on Environment and Development*. United Nations Publication. ABD: New York
- United Nations [UN]. (2000). "United Nations Millennium Declaration". Accessed: 06.06.2023. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-millennium-declaration>
- United Nations [UN]. (2002a). *Report of the world summit on sustainable development*. United Nations Publication. ABD: New York.
- United Nations [UN]. (2002b). *United Nations decade of education and sustainable development*. Accessed: 23.03.2023 <http://www.un-documents.net/a57r254.htm#fn-2>
- United Nations [UN]. (2005). *2005 world summit outcome: Resolution adopted by the general assembly [without reference to a main committee (A/60/L.1)]*. Accessed: 06.06.2023 <https://www.refworld.org/docid/44168a910.html>
- United Nations [UN]. (2008). *Arrangements for the high-level event on the millennium development goals*. Accessed: 06.06.2023 <https://digitallibrary.un.org/record/636389>
- United Nations [UN]. (2010). *Keeping the promise: United to achieve the millennium development goals: Draft resolution referred to the high-level plenary meeting of the general assembly/by the general assembly at its 64th session*. Accessed: 06.06.2023 <https://digitallibrary.un.org/record/690079>

- United Nations [UN]. (2012). *Letter dated 18 June 2012 from the permanent representative of Brazil to the United Nations addressed to the secretary-general of the United Nations Conference on Sustainable Development*. Accessed: 07.06.2023 <https://digitallibrary.un.org/record/730380?ln=fr>
- United Nations [UN]. (2015a). *Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 [without reference to a Main Committee (A/70/L.1)]. Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development*. Accessed: 07.06.2023 https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf
- United Nations [UN]. (2015b). *Sustainable development goals*. 27.02.2023 tarihinde <https://sdgs.un.org/goals> adlı adresten alınmıştır.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. [UNESCO]. (2014). *Shaping the future we want. UN decade of education for sustainable development (2005–2014); Final report*. UNESCO: Paris, France.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. [UNESCO]. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. [UNESCO]. (2020). *Education for sustainable development: A roadmap*. UNESCO: Paris, France.
- Van Doorselaere, J. (2021). Connecting sustainable development and heritage education? An analysis of the curriculum reform in Flemish public secondary schools. *Sustainability*, 13(4), 1-17. <https://doi.org/10.3390/su13041857>
- Williams, K. (2022). *A curriculum analysis: Evaluating the 17 United Nations Sustainable Development Goals within the Nova Scotia Grade 10 curriculum* [Doctoral Thesis, At Dalhousie University]. <http://hdl.handle.net/10222/81596>
- Wolff, L. A., Sjöblom, P., Hofman-Bergholm, M. & Palmberg, I. (2017). High performance education fails in sustainability? – A reflection on Finnish primary teacher education. *Education Sciences*, 7(1), 1-22. <https://doi.org/10.3390/educsci7010032>
- Yuan, X., Yu, L. & Wu, H. (2021). Awareness of sustainable development goals among students from a Chinese senior high school. *Education Sciences*, 11(9), 458. <https://doi.org/10.3390/educsci11090458>
- Yüzbaşıoğlu, M. K. & Kurnaz, M. A. (2022). A review of Turkish science course curriculum in terms of sustainable development goals. *Acta Didactica Napocensia*, 15(1), 187-199. <https://doi.org/10.24193/adn.15.1.16>

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

There are numerous environmental, economic, and social problems in the world. The concept of sustainability is needed as a solution to these problems. Sustainability is a concept that is sensitive to nature, justice-oriented, and advocates the equality of all creatures. This concept pertains to those living today and encompasses the world heritage that future generations will inherit. On the other hand, sustainable development considers future generations' needs while meeting current needs. The United Nations has declared sustainable development goals, consisting of 17 main goals and 169 sub-goals to end poverty, improve health and education, reduce inequality, promote economic growth, and combat climate change in 2015. The UN expects that all countries implement the goals for a more sustainable world. Education plays a significant role in achieving sustainable development goals, their implementation by governments, and individuals' understanding of sustainable development. Therefore, education policies should include sustainable development goals. By integrating these goals into education, students can develop knowledge, skills, values, and awareness, thus becoming responsible global citizens for sustainable development. Therefore, sustainable development goals should be included at every education stage, from basic to higher education. Despite the education policies of many countries that have included sustainable development, it is impossible to say that sustainable development is fully integrated into education policies. Some studies worldwide show that students do not receive any education on sustainable development. Some countries need to include sustainable development topics in their curricula, and students' awareness of sustainable development could be higher. Considering these circumstances, this study aims to examine the reflections of the United Nations' 2030 Sustainable Development Goals on the 2018 Türkiye Social Studies Curriculum.

2. METHOD

The research utilized the document analysis design to examine the reflections of the United Nations 2030 sustainable development goals in Türkiye's 2018 social studies curriculum. The data was collected from the 2018 Türkiye social studies curriculum and the United Nations 2030 Sustainable Development Goals. The content analysis method was preferred to evaluate the data. In the analysis process, the two main documents were examined, and the contents of the documents were analyzed, evaluated, and interpreted according to the analysis units. Frequencies (*f*) were used to demonstrate the frequency of mention in the findings, and direct quotations were used to show evidence.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

The first research question evaluated the connection between the competencies in the curriculum and the sustainable development goals. The evaluation revealed that not all competencies were fully aligned with the SDGs; instead, they had limited connections with goals other than quality education. These results indicate that the social studies curriculum competencies must be fully compatible with sustainable development goals.

The second research question evaluated the connection between the skills of the curriculum and the goals. The evaluation revealed that some skills aligned with all goals, while others had no connection with sustainable development goals. Consequently, the study concluded that the skills in the social studies curriculum needed to integrate fully with all aspects of the SDGs. Considering that skill development is a basic prerequisite for sustainable development (Comyn, 2018), fostering individuals with skills aligned with the SDGs is crucial for translating these goals into action and leaving a more livable world for future generations.

The third research question evaluated the connection between the values in the curriculum and the SDGs. The evaluation revealed that achievements across all class levels were most connected with decent work

and economic growth. However, they were the least connected with affordable and clean energy, industry, innovation, infrastructure, and terrestrial life goals. Similarly, Soto-Lillo and Vásquez-Leyton (2022), in their research on Chile's citizenship education curriculum, concluded that the SDGs most associated with the curriculum were "peace, justice, and strong institutions."

The third research question evaluated the connection between the objectives and the outcomes in the curriculum. The evaluation revealed that learning attainments across all class levels were most connected with decent work and economic growth. However, they were the least connected with affordable and clean energy, industry, innovation, infrastructure, and terrestrial life goals. This weaker connection with relevant goals indicates a need for more focus on environmental sustainability, innovation, and infrastructure development within the curriculum.

The last research question evaluated the general view of the connection between the curriculum and the goals. The evaluation revealed that a relationship was established with all of the objectives of the curriculum. However, Lei & Tang's (2023) study shows that Hong Kong high school curricula need to cover sustainable development goal topics. Different results have been noted in other studies. These results indicate that the weight of SDGs in various curricula implemented in different countries is reflected in the curricula at different levels.

Depending on the results, it is recommended that new global issue achievements compatible with the SDGs be incorporated into the social studies curriculum and that the relationship with sustainable development goals be emphasized during their teaching. In this respect, new skills and attainments aligned with SDGs, such as "health and well-being," "affordable and clean energy," "climate action," and "terrestrial life," could be added to the social studies curriculum.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Doküman incelemesi yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Araştırmacılar, araştırmaya eşit oranda katkı sağlamıştır. Bu doğrultuda her bir yazarın katkı oranı %50'dir. Araştırmacıların araştırmanın hangi aşamalarına katkıda buldukları aşağıda açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Yazar 1: %50

Yazar 2: %50

ÇATIŞMA BEYANI

Bu araştırmada yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.